

LHL

diabetesforbundet

Rådet for psykisk helse

Oslo 17. desember 2020

Folkehelseopprop til regjeringen v/statsminister Erna Solberg

Budsjettforliket er et tilbakeslag for folkehelsearbeidet. Vi trenger hverken billigere godteri, snus eller alkohol, det vi trenger er modige og ansvarlige politikere som sikrer fremtidig helse hos dagens barn, unge og voksne.

Midt i en gryende helsekrise og en pandemi, hvor de ikke-smittsomme sykdommene gjør folk mer sårbare for alvorlig forløp hvis de får covid-19, velger regjeringen å føre en politikk som gjør de mest skadelige og usunne varene billigere og mer tilgjengelige.

Det er et stort paradoks at folkehelsepolitikken ofres for handels- og næringspolitiske interesser i en tid da en god folkehelse har vist seg å være viktigere enn noen gang. Kunnskapsgrunnlaget ignoreres og det aller viktigste virkemiddelet for å påvirke kostholdsvanene våre i sunnere retning er blitt fjernet. Til og med forslaget om å utrede en ny sukkeravgift med et folkehelseformål, avvises av regjeringen. Dette er ikke annet enn ansvarsfraskrivelse og total handlingslammelse.

Vi som står bak dette oppropet mener regjeringen går imot egne helsepolitiske mål og handler i strid med klare råd fra WHO og forpliktelsene Norge har om å bidra til å redusere ikke-smittsomme sykdommer. Syv av ti voksne nordmenn veier for mye, og nesten 90 prosent av sykdomsbyrden og to av tre dødsfall i Norge er knyttet til ikke-smittsomme sykdommer. Disse sykdommene påvirkes alle av usunt kosthold.

Norge har ambisiøse mål for sitt folkehelsearbeid. Statsministeren har selv uttalt på toppmøte om ikke-smittsomme sykdommer at WHOs anbefalinger om skatter på tobakk, alkohol og sukker ikke er populære tiltak, men nødvendige. Helseminister Bent Høie har uttalt i FN at skatt på produkter som er skadelige for helsen, er det beste verktøyet en finansminister kan ha. Høie har også deltatt i en ekspertgruppe som konkluderte med at økte skatter på tobakk, alkohol og sukkerholdige drikkevarer er et svært effektivt, men samtidig lite benyttet virkemiddel i arbeidet med å forebygge ikke-smittsomme sykdommer (The Task Force on Fiscal Policy for Health, april 2019). Norge var også først ute med å komme med en NCD-strategi i bistandsarbeidet i 2019 hvor nettopp forebygging er et prioritert område.

Det er solid dokumentasjon for at avgifter som gjør det sunne billigere, og det usunne dyrere, er noe av det viktigste for å påvirke folk til sunne valg. Regjeringens fagmyndigheter i Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet er også tindrende klare i sine råd på dette området. Økt pris på alkohol, avgiftsøkning for å redusere tobakksforbruket og sunn skatteveksling er tre av ti anbefalte tiltak Helsedirektoratet la frem i 2018 for å redusere sykdomsbyrden og bedre folkehelsen.

Nylig lanserte en gruppe norske folkehelse-eksperter Food-Epi-rapporten der de oppsummerer politiske føringer for helsefremmende arbeid. Ekspertgruppen konkluderer med at et av de mest sentrale virkemidlene og fremtidig innsats bør være differensiert avgift på sukker.

Verdens helseorganisasjon, OECD, World Bank, Unicef, World Cancer Research Fund og andre ledende helseaktører anbefaler bruk av økonomiske virkemidler og avgifter som gode forebyggende folkehelseiltak. Disse virkemidlene er konsekvent rapportert som de mest effektive politiske grepene for å redusere forbruk av produkter som er skadelige for helsen.

Europeisk ungdom, i forskningsprosjektet CO-CREATE kom nylig med en erklæring med sine tiltak for å motvirke overvekt og fedme. De krever sukkerskatt for å gjøre usunn mat og drikke dyrere.

Vi har forståelse for at regjeringen er opptatt av å redusere grensehandel og øke antall norske arbeidsplasser, men reduserte avgifter er ikke den beste løsningen. Det finnes andre effektive verktøy i verktøykassen. Å redusere kvotene, vil være et vel så effektivt virkemiddel.

Følgende organisasjoner, miljøer og fagpersoner støtter oppropet:

NCD alliansen som består av:

Kreftforeningen, Ingrid Stenstadvold Ross generalsekretær

Nasjonalforeningen for folkehelsen, Mina Gerhardsen generalsekretær

Rådet for Psykisk Helse, Tove Gundersen generalsekretær

Landsforeningen for hjerte- og lungesyke, Frode Jahren generalsekretær

Diabetesforbundet, Bjørnar Allgot generalsekretær

Legeforeningen, Marit Hermansen president

Norsk Sykepleierforbund, Lill Sverresdatter Larsen forbundsleder

Den norske tannlegeforening, Morten H. Rolstad generalsekretær

Norsk Forening for Ernæringsvitenskap (NFE), Camilla Sanne Huseby styreleder

Kliniske ernæringsfysiologers forening (KEFF), Mandeep Kaur Bains styreleder

Folkehelseforeningen, Johan Lund generalsekretær

Norges Astma- og Allergiforbund, Anne Elisabeth Eriksrud generalsekretær

Kost- og ernæringsforbundet, Arnt Steffensen leder

Norsk forening for fedmeforskning (Nfff), Jørn Sagen leder

Norsk Tannpleierforening (NTpF), Hilde Aga leder

Actis, Pernille Huseby generalsekretær

Blå Kors Norge, Trine Stensen, generalsekretær

Priority Research Centre Lifecourse Nutrition, Universitetet i Agder

Bjørknes Høyskole

Jøran Hjelmæsæth, leder av Senter for sykelig overvekt i Helse Sør-Øst, leder av Nasjonalt råd for ernæring og professor ved UiO

Liv Elin Torheim, professor i samfunnsernæring ved OsloMet, nestleder i Nasjonalt råd for ernæring

Samira Lekhal, overlege, MD PhD, Senter for Sykelig Overvekt i Helse Sør-Øst

Maja-Lisa Løchen, professor, UiT

Helle Margrete Meltzer, Folkehelseinstituttet, medlem av Nasjonalt råd for ernæring

Marianne Hope Abel, PhD, Folkehelseinstituttet

Therese Fostervold Mathisen, førsteamanuensis ved Høgskolen i Østfold, Avd. Helse og Velferd

Ida Synnøve Grini, Food EPIs ekspertgruppe

Berit Elisabeth Skei, Avdeling for tannpleievitenskap, UiO

Kari Hege Mortensen, klinisk ernæringsfysiolog og folkehelsearbeider, Food EPIs ekspertgruppe

Helen Engelstad Kvalem, studieleder innen fagområdet ernæring, OsloMet

Lars T. Fadnes, professor ved Universitetet i Bergen

Jutta Dierkes, professor i klinisk ernæring ved UiB

Nanna Lien, professor, Avdeling for ernæringsvitenskap, UiO

Wenche Barth Eide, Emerita, Avdeling for ernæringsvitenskap, UiO

Amanda Rundblad, postdoktor, Avdeling for ernæringsvitenskap, UiO

Hanne Hennig Havdal, stipendiat, Avdeling for ernæringsvitenskap, UiO, Food EPIs ekspertgruppe

Linn Bøhler, stipendiat ved UiO, Food-EPIs ekspertgruppe

Kjersti Koffeld, medlem av Food EPIs ekspertgruppe

Marian Kjellekvold, Havforskningsinstituttet

Merete Hagen Helland, førsteamanuensis mat og helse, Universitetet i Stavanger

Guri Skeie, professor i ernæring, Institutt for samfunnsmedisin, UiT

Inger Torhild Gram, professor dr. med, Institutt for samfunnsmedisin, UiT

Torkjel M Sandanger, professor Institutt for samfunnsmedisin, UiT

Gerd Berge, førsteamanuensis Tumorbiologisk Forskningsgruppe, UiT
Kristin Benjaminsen Borch, førsteamanuensis, Institutt for samfunnsmedisin, UiT
Ina Midttun, universitetslektor, Institutt for samfunnsmedisin, UiT
Cecilie Maria Ness, Institutt for medisinsk biologi, UiT
Patrik Hansson, førsteamanuensis, Institutt for klinisk medisin, UiT
Eiliv Lund, Tromsø, UiT
Anne Lise Brantsæter, Folkehelseinstituttet
Audun Korsæth, medlem av Nasjonalt råd for ernæring
Lisbeth Dahl, medlem i Nasjonalt Råd for ernæring
Kirsten Bjørklund Holven, medlem i Nasjonalt råd for ernæring
Erik Arnesen, UiO, medlem i Nasjonalt råd for ernæring
Karianne Svendsen, Avdeling for ernæringsvitenskap, UiO
Pi Leth Lundvig, Food EPIs ekspertgruppe
Hilde A. Sjøberg Andreassen, tannhelsetjenesten i Innlandet fylkeskommune
Helen K. Røstad -Tollefsen, Bærum kommune, UiO
Berit Elisabeth Skei, Tannpleierutdanningen, UiO
Inger Lise Fevang Jensen, tidligere leder av Landslaget for mat og helse i skolen
Jacob J. Christensen, Nasjonal kompetansetjeneste for FH, Avdeling for ernæringsvitenskap, UiO
Eli Skeie, klinisk ernæringsfysiolog og PhD-kandidat
Lise Marie Brandstadmoen, klinisk ernæringsfysiolog
Pia Bålsrud, Avdeling for ernæringsvitenskap, UiO
Marit Kolby Zinöcker, høyskolelektor Bjørknes Høyskole
Ella Heyerdahl, klinisk ernæringsfysiolog og høyskolelektor, Bjørknes Høyskole
Silje Laberg, bachelor i ernæring, Bjørknes Høyskole
Ulrike Liisberg, førsteamanuensis ved Bjørknes Høyskole
Elin Sørli Kildahl, klinisk ernæringsfysiolog, Bjørknes Høyskole
Sverre Ryland Glomnes, bachelor i ernæring, Bjørknes Høyskole
Corsin Hösl, bachelor i ernæring, Bjørknes Høyskole
Randi J Tangvik, Universitetet i Bergen
Ragnhild Breivik, Oslo kommune/skolemat
Katina Handeland, M.Sc Ph.D, BASF A/S
Kristine Engebretsen Illøkken, PhD, UiA
Sabrina Ionata Granheim, stipendiat, Seksjon for Folkehelse, Høgskolen i Innlandet
Ingeborg Barth Vedøy, PhD stipendiat, Fakultet for helse- og sosialvitenskap, Høgskolen i Innlandet
Nina Cecilie Øverby, leder, Prioritert forskningssenter Lifecourse nutrition, UiA
Anne Selvik Ask, dosent i mat og helse, Prioritert forskningssenter Lifecourse nutrition, UiA
Anine C. Medin, førsteamanuensis, Prioritert forskningssenter Lifecourse nutrition, UiA
Christine Helle, postdoktor, Prioritert forskningssenter Lifecourse nutrition, UiA
Tormod Bjørkkjær, førsteamanuensis i ernæring, Prioritert forskningssenter Lifecourse nutrition, UiA
Wim Van Daele, førsteamanuensis, Prioritert forskningssenter Lifecourse Nutrition, UiA
Erik Grasaas, seniorrådgiver, Prioritert forskningssenter Lifecourse Nutrition, UiA
Frøydis Nordgård Vik, professor, PhD, Prioritert forskningssenter Lifecourse Nutrition, UiA
Dagrun Engeset, førsteamanuensis, Prioritert forskningssenter Lifecourse Nutrition, UiA
Elisabet Rudjord Hillesund, Professor i ernæring, Prioritert forskningssenter Lifecourse Nutrition, UiA
Ida Ulrikke Valand, Institutt for ernæring og folkehelse, UiA
Camilla Fløysvik Seldal, master human ernæring
Anna Oppedal Tokheim, styremedlem Norsk Selskap for Ernæring
Mia Blakstad, stipendiat, medlem Norsk Selskap for Ernæring

Margrethe Røed, stipendiat og universitetslektor, UiA
 Marianne Molin, førsteamanuensis i samfunnsernæring, OsloMet
 Patrick Foss Johansen, PhD stipendiat, Seksjon for folkehelse, Høgskolen i Innlandet
 Amelia Haile, høgskolelektor, Fakultet for helse- og sosialvitenskap/folkehelse, Høgskolen i Innlandet
 Stine Pedersen Svarthe, daglig leder i Bare Bra Barnemat AS
 Laura Terragni, førsteamanuensis, OsloMet
 Elisabeth A. Øhman, stipendiat, Avdeling for ernæringsvitenskap, klinisk ernæringsfysiolog OUS
 Camilla Bjornes, master i folkehelse, UiA
 Hanne Andersen Dversnes, universitetslektor, Institutt for ernæring og folkehelse, UiA
 Sissel H. Helland, Institutt for ernæring og folkehelse, UiA
 Maria Fossli, klinisk ernæringsfysiolog, stipendiat, OUS
 Hanne Müller, førsteamanuensis, OsloMet
 Kari H. Bugge, Fagdirektør og ernæringsfysiolog, Roede AS
 Håvard Gram, seniorrådgiver, Oslo
 Astri J. Meen, Ernæringsstudiet, UiT
 Marianne Klevmoen, UiO
 Øivind Kristensen, fagkonsulent
 Asta Bye, OsloMet
 Ingebjørg Gram, Oslo
 Anne Katrine Wahl, Oslo
 Stine Treider Arnesen

Kilder:

1. Obesity: Health and Economic Consequences of an Impending Global Challenge, Worldbank
<https://www.worldbank.org/en/topic/nutrition/publication/obesity-health-and-economic-consequences-of-an-impending-global-challenge>
2. The State of the World's Children, Children, food and nutrition UNICEF Report, 2019
<https://www.unicef.org/media/60806/file/SOWC-2019.pdf>
3. OECD, *The Heavy Burden of Obesity: The Economics of Prevention.*, O.H.P. Studies, Editor. 2019: Paris, <https://doi.org/10.1787/67450d67-en>.
4. World Cancer Research Fund International (2018). Building momentum: lessons on implementing a robust sugar sweetened beverage tax. www.wcrf.org/buildingmomentum
5. A future for the world's children? A WHO–UNICEF–Lancet Commission
[https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(19\)32540-1/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(19)32540-1/fulltext)
6. Time to solve childhood obesity: An independent report by former Chief Medical Officer, Professor Dame Sally Davies, UK <https://www.gov.uk/government/publications/time-to-solve-childhood-obesity-cmo-special-report>
7. Costs, equity and acceptability of three policies to prevent obesity: A narrative review to support policy development, Tim Lobstein, Margot Neveux, Jane Landon, April 2020, <https://doi.org/10.1002/osp4.423>
8. Folkehelsepolitisk Rapport med helsestatistikk fra HUNT inkludert tall fra HUNT4 (2017-19)
<https://bit.ly/37GwM1E>
9. Folkehelse og bærekraftig samfunnsutvikling. Helsedirektoratets innspill til videreutvikling av folkehelsepolitikken (2018) [Hdir Rapportmal-gjeldende \(helsedirektoratet.no\)](https://hdir.rapportmal-gjeldende(helsedirektoratet.no))
10. Childhood Obesity: Maintaining momentum during COVID-19. New policy brief from World Obesity, focusing on Childhood Obesity and COVID-19. [2277 WOF CHO Policy Brief WEB.pdf](https://www.worldobesity.org/publications/2277-WOF-CHO-Policy-Brief-WEB.pdf)
11. Dagligvarebutikken som arena for bedre folkehelse [NTFE : Fagfellevurdert: Dagligvarebutikken som arena for bedre folkehelse](https://ntfe.no/fagfellevurdert/Dagligvarebutikken-som-arena-for-bedre-folkehelse)
12. Guideline: sugars intake for adults and children, WHO 2015
<https://www.who.int/publications/i/item/9789241549028>